

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

УДК 336.6

Ковальчук В. А.

Визначено інвестиційні проекти, яким надано статус "Регіональний проект", а також проекти, що забезпечать розвиток провідних кластерів регіону. Виявлено перспективи формування кластера для фінансового забезпечення регіонального інвестиційного проекту "Село майбутнього". Визначено потенційні підприємства-учасники кластера. Розроблено алгоритм прийняття суб'єктом господарювання рішення щодо участі в реалізації інвестиційного проекту. Виявлено потребу у фінансових ресурсах приватних інвесторів для реалізації проекту "Село майбутнього". Здійснено аналіз потенційних джерел власних фінансових ресурсів для забезпечення реалізації проекту "Село майбутнього". Запропоновано організаційно-правову форму реалізації проекту.

Ключові слова: фінансове забезпечення, регіональний інвестиційний проект, інвестиційні ресурси, кластерний механізм.

.....

ИСТОЧНИКИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РЕАЛИЗАЦИИ РЕГИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

УДК 336.6

Ковальчук В. А.

Определены инвестиционные проекты, которым присвоен статус "Регionalный проект", а также проекты, которые обеспечат развитие ведущих кластеров региона. Выявлены перспективы формирования кластера для финансового обеспечения регионального инвестиционного проекта "Деревня будущего". Определены потенциальные предприятия-участники кластера. Разработан алгоритм принятия решения субъектом хозяйствования по поводу участия в реализации инвестиционного проекта. Выявлена потребность в финансовых ресурсах частных инвесторов для реализации проекта "Деревня будущего". Осуществлен анализ потенциальных источников собственных финансовых ресурсов для обеспечения реализации проекта "Деревня будущего". Предложена организационно-правовая форма реализации проекта.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, региональный инвестиционный проект, инвестиционные ресурсы, кластерный механизм.

.....

SOURCES OF FINANCIAL SUPPORT FOR REGIONAL INVESTMENT PROJECTS IMPLEMENTATION

UDC 336.6

V. Kovalchuk

Investment projects, which were assigned the status of a regional project as well

as projects that will ensure the development of leading regional clusters were identified. Prospects for cluster formation for financial support of the regional investment project "Village of the Future" were identified. Potential participating enterprises of the cluster were identified. An algorithm for a business entity's decision regarding participation in the implementation of the investment project was developed. The need for financial resources of private investors for the project "Village of the Future" was revealed. Analysis of potential sources of the owner's financial resources to ensure the implementation of the project "Village of the Future" was made. An organizational and legal form of the project was proposed.

Keywords: financial support, a regional investment project, investment resources, the cluster mechanism.

Інвестиційна реформа в Україні передбачає реалізацію національних та регіональних проектів. Значущість національного проектування зростає у післякризовий період, коли об'єктивна потреба в цілеспрямованій концентрації ресурсів суспільства на ключових цілях стратегії розвитку спонукає до пошуку сучасних інструментів фінансування. Національні проекти спроможні задовольнити цю потребу. Національний проект – це інвестиційний проект, що поєднує зусилля держави, бізнесу й громадськості для реалізації пріоритетних цілей і завдань. Більшість національних проектів на сьогодні перебувають на початкових етапах реалізації, перші практичні кроки здійснено лише за проектами в соціальній сфері, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів. Тому виникає потреба у виявленні інших потенційних джерел фінансового забезпечення інвестиційних проектів.

Питанням фінансового забезпечення національних та регіональних проектів присвячені праці таких вчених, як: Жаліло Я. А., Слепан Е. В., Бандур С. І. та ін. [1 – 3]. Проте недостатньо уваги приділено питанням фінансування інвестиційних проектів із застосуванням кластерного механізму, а також виявлення потенційних джерел власних коштів підприємств, що можуть бути зацікавленими в реалізації інвестиційного проекту.

Мета статті – виявити потенційних інвесторів, що можуть брати участь у реалізації інвестиційного проекту, а також визначити обсяг їхніх власних інвестиційних ресурсів.

Одним із пріоритетних напрямів інвестиційної реформи в Україні є реалізація національних та регіональних проектів, затверджених Постановою КМУ [4]. До інвестиційних проектів, яким надано статус "Регіональний проект" та "Пріоритетні проекти розвитку, які реалізуються під патронатом голови Харківської обласної державної адміністрації, голови Харківської обласної ради та Харківського міського голови", належать [5]:

кластер "Виробництво і переробка сільськогосподарської продукції і виробництво продуктів харчування";

кластер "Видобуток нафти і газу та їх переробка";
кластер "Житлово-комунальне господарство";

кластер "Високотехнологічне виробництво, освіта, наука".

Кластерний підхід до формування економіки регіону є одним із найбільш ефективних для підвищення його конкурентоспроможності.

Розробка та реалізація відповідних проектів різного масштабу може забезпечити розвиток регіону через формування провідних кластерів. Перелік національних та регіональних проектів, що забезпечуватимуть розвиток Харківського регіону і сприятимуть утворенню провідних

кластерів, наведено в табл. 1 [5].

Проекти, спрямовані на розвиток провідних кластерів Харківської області, за своєю масштабністю повинні відповідати чи перевищувати масштабність самих кластерів.

Таблиця 1

Національні та регіональні проекти, що сприятимуть утворенню провідних кластерів Харківського регіону

Кластер	Проект	Масштабність
Видобуток нафти і газу та їх переробка	Альтернативне паливо	Національний
Виробництво і переробка сільськогосподарської продукції та виробництво продуктів харчування	Село майбутнього	Національний
	Депресивні території	Регіональний
Легка промисловість	Місто моди	Регіональний
Будівництво та виробництво будівельних матеріалів	Доступне житло	Національний
Високотехнологічні виробництва	Українсько-російський технопарк	Національний
Науково-освітній	Технополіс в м. Харкові	Регіональний
Охорона здоров'я	Здоров'я регіону	Регіональний
Житлово-комунального господарства	Комфортне і енергозберігаюче житло	Регіональний
Транспортно-торгово-логістичний	"Ворота України – Росія"	Національний

Формування кластера є складним процесом, тривалість та інші особливості якого визначаються конкретною сферою економічної діяльності, складом майбутніх учасників кластера, рівнем їх активності з налагодження співпраці тощо. Необхідною передумовою цього процесу є наявність кластерних ініціатив з боку членів майбутнього кластера, з боку держави або певних сторонніх організацій [6].

Не менш важливою передумовою створення кластера є високий рівень концентрації в регіоні підприємств певної галузі. Ключові учасники кластерів знаходяться в географічній близькості один до одного і мають можливості для активної взаємодії. Географічний масштаб може варіюватися залежно від типу та особливостей кластера й охоплювати один або декілька регіонів держави. До найбільш сконцентрованих галузей Північно-Східного економічного регіону належать машинобудування, харчова, легка та добувна

промисловості [7].

Концентрація харчової галузі та пріоритетність розвитку сільського господарства формує передумови для створення кластера підприємств, що здійснюють переробку м'яса та молока, з метою фінансового забезпечення інвестиційного проекту "Село майбутнього".

На основі аналізу наявних підходів до прийняття інвестиційних рішень [8 – 11] автором розроблено алгоритм прийняття рішення щодо участі суб'єкта господарювання, який має намір вступити до складу кластера, в реалізації інвестиційного проекту (рисунок).

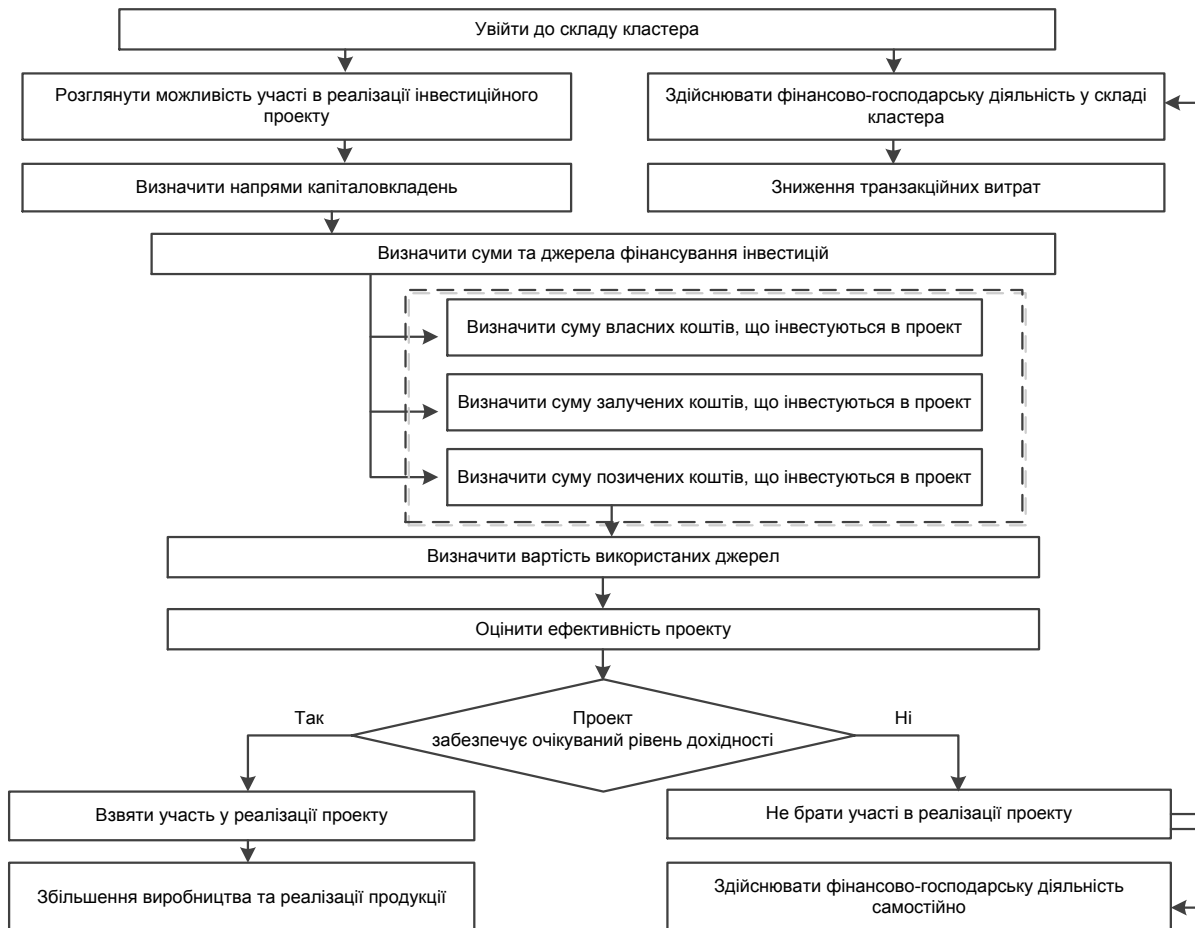

Рис. Алгоритм прийняття рішення щодо участі в реалізації інвестиційного проекту

Як видно з рис. 1, суб'єкт господарювання має можливість взяти участь у реалізації інвестиційного проекту, що стане для нього джерелом збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, а разом з тим і збільшення прибутку. У разі якщо суб'єкта господарювання не задовольнить рівень дохідності, що забезпечить інвестиційний проект, він може прийняти рішення не брати участі в його реалізації, а здійснювати фінансово-господарську діяльність у складі кластера чи самостійно.

Коли рішення про участь у реалізації проекту підприємством-учасником кластера прийнято, то розпочинається процес акумуляції ресурсів для його фінансового забезпечення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2012 року № 953 [12] було затверджено техніко-економічне обґрунтування проекту "Село майбутнього" як складової національного проекту "Відроджене скотарство" та обсяги інвестицій і форми участі держави в зазначеному проекті.

Фінансування проекту "Село майбутнього" здійснюється за рахунок коштів приватних інвесторів та державної

підтримки. Обсяг інвестицій, що залучаються для реалізації проекту "Село майбутнього", складає 1 146,8 млн грн, з них державна підтримка складає 780,3 млн грн. Таким чином, кошти приватних інвесторів становитимуть 366,5 млн грн. Інвестиційні ресурси для реалізації проекту залучатимуться протягом чотирьох років.

Більшу частину фінансових ресурсів, а саме 66,18 % [12] необхідно залучити в перший рік інвестування.

Серед суб'єктів господарювання Північно-Східного економічного регіону найбільш зацікавленими в реалізації проекту "Село майбутнього" можуть стати підприємства, що здійснюють переробку м'яса та молока. Реалізація проекту дозволить мати надійного постачальника високоякісної сировини, що для підприємств харчової промисловості є вкрай необхідним.

До основних потенційних джерел власних інвестиційних ресурсів підприємств, що потенційно будуть використані для реалізації інвестиційного проекту, можна віднести приріст статутного капіталу та нерозподілений прибуток. Автором проведено аналіз показників діяльності підприємств, що здійснюють переробку м'яса та молока у Північно-Східному економічному регіоні, на основі даних

публічної фінансової звітності за 2012 рік [13]. Вибірку становили підприємства, що мали позитивний фінансовий результат і нерозподілений прибуток. Збиткові підприємства не розглядалися. За 2012 рік приросту статутного капіталу серед підприємств, що аналізуються, не відбувалось. Аналіз виявив значний інвестиційний потенціал цих суб'єктів господарювання за рахунок обсягів нерозподіленого прибутку (табл. 2).

Таблиця 2

**Обсяги нерозподіленого прибутку підприємств
Північно-Східного економічного регіону**

Область	Підприємство	Розмір нерозподіленого прибутку на кінець 2012 року, тис. грн
1	2	3
Харківська обл.	ПАТ "Богодухівський м'ясокомбінат"	2 064
Полтавська обл.	ТОВ "Глобинський м'ясокомбінат"	115 029

Закінчення табл. 2

1	2	3
Полтавська обл.	ПАТ "Пирятинський м'ясокомбінат"	8 765
Сумська обл.	ПАТ "Конотопм'ясо"	31 021
Сумська обл.	ПАТ "Охтирський м'ясокомбінат"	6 547
Харківська обл.	ПАТ "Куп'янський молочноконсервний комбінат"	28 940
Харківська обл.	ПрАТ "Чугуївський молочний завод"	403
Полтавська обл.	ПАТ "Кременчуцький міськмолкозавод"	105 355
Полтавська обл.	ПАТ "Пирятинський сирзавод"	116 504
Разом		414 628

Як видно з табл. 2, зазначені підприємства мають більш ніж 414 млн грн нерозподіленого прибутку, що може стати джерелом фінансового забезпечення реалізації проекту "Село майбутнього". Найбільший інвестиційний потенціал мають підприємства Полтавської області: ТОВ "Глобинський м'ясокомбінат", ПАТ "Кременчуцький міськмолкозавод", ПАТ "Пирятинський сирзавод". Разом вони мають 336,9 млн грн нерозподіленого прибутку, що повною мірою може задовольнити чотирирічний обсяг приватної частини інвестиційних потреб проекту "Село майбутнього".

На думку автора, цей інвестиційний проект доцільно реалізувати із застосуванням кластерного механізму. Таким чином, об'єднання інвесторів у кластер дозволить знизити транзакційні витрати та досягти синергетичного ефекту.

Реалізація інвестиційного проекту за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання є ефективним способом його фінансового забезпечення, оскільки головним джерелом фінансування інвестицій у Північно-

Східному регіоні є власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких здійснюються більш ніж 60 % капіталовкладень [14].

Здійснення інвестицій за рахунок власного капіталу суб'єктів господарювання є одним з ефективних інструментів фінансового забезпечення, оскільки не потребує високої плати за користування (на відміну від залучених та позичених) і додаткових державних гарантій з боку держави (на відміну від залучення іноземних інвестицій).

Для здійснення масштабних інвестицій недостатньо власних ресурсів одного суб'єкта господарювання. Тому застосування кластерного механізму в забезпеченні інвестиційної діяльності для підприємства на мікрорівні дає можливість знайти нових бізнес-партнерів, підвищити свою конкурентоспроможність чи знизити транзакційні витрати, а на макрорівні – підвищити конкурентоспроможність регіону та досягти синергетичного ефекту.

На думку автора, запропонований підхід до виявлення та оцінювання потенційних інвестиційних ресурсів для фінансового забезпечення інвестиційного проекту є ефективним методом його реалізації, оскільки поглиблюються господарські зв'язки між інвесторами, знижуються витрати за користування фінансовими ресурсами та їх залучення, забезпечується високий рівень ефективності інвестиційної діяльності та зберігається високий рівень конкуренції в межах інвестиційного кластера.

Література: 1. Жаліло Я. А. Національні проекти в стратегії економічної модернізації України / Я. А. Жаліло. – К.: НІСД, 2013. – 57 с. 2. Слєпян Е. В. Регіональні інвестиційні проекти: класифікація та джерела фінансування / Е. В. Слєпян // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2009. – № 1 (4). – С. 202–206. 3. Бандур С. І. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика / С. І. Бандур, Т. А. Заяць, І. В. Терон; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К.: ТОВ "ПРИНТ ЕКСПРЕС", 2002. – 249 с. 4. Про затвердження переліку проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти): Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2010 року № 1256 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1256-2010-%D0%B5>. 5. Харьковский региональный центр инвестиций и развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://invest.kharkov.ua/index.htm>. 6. Організація забезпечення створення фінансових кластерів трансграничного співробітництва: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук, проф. Внукова Н. М. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2011. – 104 с. 7. Ковальчук В. А. Пріоритети кластерного розвитку на регіональному рівні / В. А. Ковальчук // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 5. – С. 151–153. 8. Русецкий А. А. Факторний аналіз економічної ефективності інвестиційного проекту в умовах неопределенності / А. А. Русецкий // Економіка розвитку. – 2004. – № 4. – С. 105–108. 9. Орлов П. А. Удосконалення методичного забезпечення оцінки інвестиційних проектів освоєння випуску нових машин та обладнання / П. А. Орлов, В. В. Рубан // Економіка розвитку. – 2007. – № 3 (43). – С. 8–9. 10. Сфімова Л. Мінімізація витрат при реалізації інвестиційних проектів / Л. Сфімова // Економіка розвитку. – 2008. – № 4. – С. 15–17. 11. Мідов О. В.

Мультимодельне представлення інвестиційного проекту у просторі станів / О. В. Мілов, А. Б. Баканьова // *Економіка розвитку*. – 2011. – № 2. – С. 14–18. 12. Деякі питання підготовки до реалізації проекту "Село майбутнього" як складової національного проекту "Відроджене скотарство" – розроблення та реалізація програми розвитку скотарства : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2012 року № 953 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/953-2012-%D0%BF>. 13. Інформаційна база даних емітентів "smida" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>. 14. Ковальчук В. А. Перспективи застосування механізму державно-приватного партнерства в процесі реалізації інвестиційних проектів / В. А. Ковальчук // *Розвиток ринків фінансових послуг в умовах глобалізації : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29 листопада 2012 р.* – Х. : ХНЕУ, ТО Ексклюзив, 2012. – С. 64–67.

References: 1. Zhalilo Ya. A. *Natsionalni proekty v stratehii ekonomichnoi modernizatsii Ukrainy* [National Projects in the Strategy of Economic Modernization of Ukraine] / Ya. A. Zhalilo. – K. : NISD, 2013. – 57 p. 2. Slepian E. V. *Rehionalni investytsiini proekty: klasyfikatsiia ta dzherela finansuvannia* [Regional Investment Projects: Classification and Funding] / E. V. Slepian // *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. – 2009. – No. 1 (4). – P. 202–206. 3. Bandur S. I. *Suchasna rehionalna sotsialno-ekonomichna polityka derzhavy: teoriia, metodolohiia, praktyka* [The Current Regional Socio-Economic Policy: Theory, Methodology, Practice] / S. I. Bandur, T. A. Zaiats, I. V. Teron ; NAN Ukrainy. Rada po vyvch. produkt. syl Ukrainy. – K. : TO V "PRYNT EKSPRES", 2002. – 249 p. 4. *Pro zatverdzhennia pereliku proektiv iz prioritytnykh napriamiv sotsialno-ekonomichnoho ta kulturnoho rozvytku (natsionalni proekty) : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 8 hrudnia 2010 roku No. 1256* [On Approval of the List of Projects in Priority Areas of Socio-Economic and Cultural Development (national projects) : Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1256 of December 8, 2010] [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1256-2010-%D0%BF>. 5. *Kharkovskiy regionalny tsentr investitsiy i razvitiya* [Kharkiv Regional Center for Investment and Development] [Electronic resource]. – Access mode : <http://invest.kharkov.ua/index.htm>. 6. *Orhanizatsiia zabezpechennia stvorennia finansovykh klasteriv transkordonnoho spivrobitnytstva : monohrafiia: monograph* [Organization of the Creation of Cross-border Cooperation Financial Clusters] / nauk. red. ta ker. kol. avt. dokt. ekon. nauk, prof. Vnukova N. M. – Lviv : Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2011. – 104 p. 7. Kovalchuk V. A. *Priorityty klasternoho rozvytku na rehionalnomu rivni* [Priorities for Cluster Development at the Regional Level] / V. A. Kovalchuk // *Stalyi rozvytok ekonomiky*. – 2012. – No. 5. – P. 151–153. 8. *Rusetskiy A. A. Faktorny analiz ekonomicheskoy effektivnosti investitsionnogo projekta v usloviyakh neopredelennosti* [Factor Analysis of the Investment Project Economic Efficiency Under Conditions of Uncertainty] / A. A. Rusetskiy // *Ekonomika rozvytku*. – 2004. – No. 4. – P. 105–108. 9. *O rlov P. A. Udoskonalennia metodychnoho zabezpechennia otsinky investytsiinykh proektiv osvoinnna vypusku novykh mashyn ta obladdnannia* [Improving Methodological Evaluation of Investment Projects to Ensure Development of New Machinery and Equipment] / P. A. O rlov, V. V. Ruban // *Ekonomika rozvytku*. – 2007. – No. 3 (43). – P. 8–9. 10. *Yefimova L. M inim izatsiia vytrat pry realizatsii investytsiinykh proektiv* [Minimizing Costs in the Implementation of Investment Projects] / L. Yefimova // *Ekonomika rozvytku*. – 2008. – No. 4. – P. 15–17. 11. *Milov O. V. Multymodelne predstavleniia investytsiinoho proektu u prostori staniv* [Multimodel Representation of the Investment Project in the Condition Space] / O. V. Milov, A. B. Bakanova // *Ekonomika rozvytku*. – 2011. – No. 2. – P. 14–18.

12. *Deiaki pytannia pidhotovky do realizatsii proektu "Selo maibutnoho" yak skladovoi natsionalnoho proektu "Vidrodzhene skotarstvo" – rozroblennia ta realizatsiia prohramy rozvytku skotarstva : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 zhovtnia 2012 roku No. 953* [Some preparation for the project "Village of Future" as component of the national project "Restored Cattlebreeding" – developing and implementing a program of livestock development] : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 15, 2012 No. 953 [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/953-2012-%D0%BF>. 13. *Informatsiina baza danykh emitentiv "Smida"* [Information database of "Smida" issuers] [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.smida.gov.ua/>. 14. *Kovalchuk V. A. Perspektivy zastosuвання mekhanizmu derzhavno-pryvathnoho partnerstva v protsesi realizatsii investytsiinykh proektiv* [Prospects for the Use of Public-Private Partnership in the Implementation of Investment Projects] / V. A. Kovalchuk // *Rozvytok rynkiv finansovykh posluhv v umovakh hlobalizatsii : zbirnyk materialiv vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii 29 lystopada 2012 r.* – Kh. : KhNEU, TO Ekskliuzyv, 2012. – P. 64–67.

Інформація про автора

Ковальчук Вікторія Анатоліївна – аспірант кафедри управління фінансовими послугами Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9-А, e-mail: viktoria1mail@ukr.net).

Інформація об авторе

Ковальчук Вікторія Анатоліївна – аспірант кафедри управління фінансовими послугами Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, г. Харків, пр. Леніна, 9-А, e-mail: viktoria1mail@ukr.net).

Information about the author

V. Kovalchuk – postgraduate student of the Department of Financial Services Management of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9-A Lenin Ave., 61166, Kharkiv, Ukraine, e-mail: viktoria1mail@ukr.net).

Рецензент

*докт. екон. наук,
професор Гавкалова Н. Л.*

*Стаття надійшла до ред.
17.04.2014 р.*

